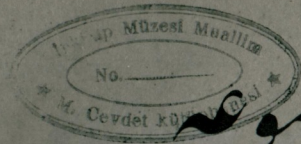

۱۵ مارت ۱۳۳۹ - ۱۹۲۳

صافی ۷۲-۶

در دلی جلد

کتابخانه

ملک تیزی این طایقہ استقلالزی تأمین ایدہ بیلیر

□□□□ □□□□ □□□□

برامہ مزملک بوزندن بغداد شہندوفری امتیازندہ نلر غائب ایتدک ؟

معارف و نافعہ و فائزہ لبرالیزم اقتصادوفرنہوسی اعضائہ

مادہ سندنہ «خط» قونین بدن بدأ الیہ قرمان ، ارکلی ، قرداش ایللی ، آملنه ، حیدیه ، غنائیه ، باغیہ ، قرانی ، کلیس ، تل عیش ، حران ، نصیبین ، رأس العین ، آغویان ، موصل ، نکریت ، سمدیه ، کرلا ، نجف و زیردن کچدکدن صکرہ بغداد و بصریہ قدر امتداد ایدمک دے دیو محرردر ، فقط بونک ایلہ ایش بیتیمور ۔ چونکہ بوخط ، حیدر باشدن قونینہ قدر کیدن شمندوفر خطلہ ربط ایدیلہ جکدرکہ بودہ استانبول ۔ بصریہ آرمہ سندنہ اوزادیلان و زنگین یرلردن کچن بر دمیر آخی تشکیل ایدر ۔ بودمیر آغنه هامبورغ ۔ حیدر پاشا خطی علاوہ اولنورانیہ ، مشہور هامبورغ ۔ بصریہ شمندوفر خطی حصولہ کلش اولور ۔

بوزادہ مہم برسوال وارد اولور ۔ آلمانلر ، بوخطک امتیازی نہ ایچون طلب وائی الہ ایتدک نہ ایچون بتون قوتلرنی صرف ایشلرلور ۔

سیاسیات الہ اوغرا شایلدن بعضیری ، آلمانلرک ، سیویش فنائتہ رقابت ایتک و آلمان مصوعای ۔ یدر پاشا بغداد شمندوفری واسطہ سبلہ ہمدستانہ ایصال ایدہ یلمک مقصدیلہ بوتشید درعہ ایتدک لکن وانکترہ بوتشہ خوش برظری الہ باقدیغی ادعا ایدیورل ۔

بوتقلہ نظر طوغری اولقلہ برابر ، آلمانلری بولہ برتشیہ طوغری سونق ایدن پاشلیجہ عامل شمندوفر خطک کچمک بولارک ثروتیدر ۔ آلمانلر بوجہی نصل کشف ایشلرلور ؟

بوسوالک جوابی علوم و فنونک ترقیہ سندنہ آزمائی ز ۔ میلاددن اونوز عصر اول قورولش اولان بابل و بالآخرہ آنور امپراطورقلرنک مرورد زمان الہ غائب اولش اولان مدیترندن بز خردار ایدن خط میخی بوندن برعصر اول خطی وقرات اولقلہ پاشلاختشدر ۔ آلمانلر ، السنہ سامیہ زمرہ سندنہ مندر باب اولان آقادیجہ یعنی بابلیجہ و آنورجہ الہ زمرہ مذکورہ مک دیکر لاسلرینہ سائر مللردن زیادہ یوک براہیت عطا ایشلرلور ۔ فرات و دجلہ نلری آرمہ سندنہ کائن «بین النہرین» دم اجرا ایدیلن خفربات اٹاشندہ بولان کتابلہ ، برعصر اولنہ کنجلیہ قدر بجمول عالم اولان بابل و آنور دولترلرنک حیات سیاسیہ ، اجتماعہ ، اقتصادیہ تاریخلری ایچون قیمتی مالزہ تشکیل ایدر ۔ بولارک ایشلتمہ لرینہ ، فرات و دجلہ مک قابلیت سیورسفریہ لرینہ ، قیمتی طاشلر الہ معادن مختلفہ اوچا بلرلرنک بولندقلری پرلہ ، کشف اولانلار بویکی کتابلہ معرفتبلہ واقف ۔ متعدد مثالہ

«یکی مجموعہ» نک صوک نسخہ سندنہ کی تورکیانارخندہ از میر اقتصادوفرنہوسی» سرلوحہ لی مقالہ مدہ ، حرب عمومینک پاشلیجہ سیلیردن برنی تشکیل ایدن بغداد شمندوفر خطلہ خمس ایدمک ملک تیزک ترقی و انکشافی تأمین ایدمک و سعادتنہ خادم اولجق اولان بولارک اہمیتدن و بولارک مراقبہ ملیہ آلتندہ بولندیرلی لزومندن بحث ایشل ایدک ۔

بول دینچہ دکر ، نہر ، کول ، شمندوفر وشوشہ کدزکاھلری الخ آکلاشیلر و بونرک قنچیہ ، جغرافیہ و فنون معاوضہی معرفتبلہ تقدیر و تعین ایدیلر ۔ جغرافیہ و فنون معاوضہ سندنہ معطانی دارمہ سندنہ پایلان یوللردن ، اکتریا بکلچیلر تیجبلہ الہ ایدلک دن بشقہ بعاضہدہ عسکی تیجیلر حسلہ کلر ۔ بناء علیہ ، ملک تیزک استقلالنی تأمین ایدمک و انکشافنہ خادم اولجق عوامل یوللر اولدیلن ایچون ، بولارک ایشلدرلی زمانندہ ، یلمہ مزملک بوزندن ، متضرر اولاماقعدہ صرف غیرت ایتلی ز ۔

بوکوکولہ مقدمہ مدن صکرہ ، یلمہ مزملک بوزندنہ بغداد شمندوفر خطی امتیازندہ نلر غائب ایتدک بوزنی ایضاح ایدم ۔ فقط بوندن اول ، بوشمندوفر خطک کچدکی پرلی تہقیق ایدم ۔

۲۰ شباط ۱۳۱۸ (۵ مارچ ۱۹۰۳) دمہ اضالان بغداد شمندوفر خطی مقالہ نامہ سندنہ برنجی

قشعلری دھا آ ز صنعتکارانہ و طرز امتزاجلری دھا آ ز طرفانہ ددر ۔ اسکی سرایدہ بوجن فولکیسیوندن ماعد اکیال اہتاملہ صافلاش بو لرچہ ساقسونیا وسومرہ مولاتی بورسمن موجود اولدیلن سولایتور ۔ فقط ، بوقیتدار فولکیسیونلرک اسکی سرایہ علاوہ ایشلکاری چاڈیہ ی انکار ایتمکک برابر بک آ ز زاریجی طرفندن ۔ اودہ کوچکک ۔ کورولہ بیلکاری ایچون بو سرای دیوارلری آرمہ سندنہ عجوس کی فادقلرنہ تأسف ایتمک قابل دکلدر ۔ اولنرک لری ، عبدالجیدک خاندن صکرہ بیلیردن مقول مختلف قیمتہ اشیای احتوا ایدن جواردمکی موزندہ و بو اشیای باندہ دھا زیادہ دقعی جلب ایدمک لری شہہ سزد ۔ اسکی سرای ، بنالرنک ظرافت و لطافت ، کندیلرینہ علف ایدیلن اسرارانکیز شہرت ، تاریخی اخطار ایدن بوتون محتویاتی سہایتندہ بونقلہ محتاج اولیہ جق قدر ذاتا ظریف و شایان نظردر ۔

«شارل دیل» دن نالی نہر ۔ ا

میانندہ کوجوک بومثال کتیرلم : میلاددن بیکری آتی عصر اول ، شیمدیی نلر خرابہ سندنہ اسکی لاغاش شہرینک شومدر حکمداری غودہ آتک (لاغاش شہری بصریہ بیتندر) انشاءندہ قولالانلق اوزدہ ، آمانوس طاغرلندن کراستہ و طاش جلب ایشل بیکری برکتایہ یازور ۔ آمانوس الہ لاغاش آرمہ سندنہ مسافہ مک غایت جسمہ اولدیلنہ بائیلر ایسہ ، بومالرمک فرات نہرینہ قدر حیوانات و اورادن مراکب بحریہ واسطہ سبلہ کتیرلدیل آکلاشیلر ۔ ایشہ آلمانلر ، بو کشفیات و بالخصوص بیکرچہ کتایہ احتوا ایدن آتوریا بیالک کتیشانہ سی سہایتندہ هرکندن زیادہ بین النہرینک ثروتی آکلاشلا و طیمیدر کہ هرکندن اول استفاده ایتدک قاقشملرلور ۔

بغداد شمندوفر خطک امتیازی دلب ایشل اولان شرک ، بولہ جسم برتشیہ باشلامق ایچون ، مؤسسات مالینہ و شمندوفر ہیئت قیہ سندنہ معاملہ لرلی آلازدن اول ، جغرافیہ طبیعی ، علم توصیف اہار ، علم توصیف جبالہ علم معادن و علم طبقات خا لری الہ متخصصلرنک زایلرنی سورمشدن ۔ شرک ، بولم و متخصصلرنک علمی معطیانہ استاد اوزدہ یعنی تورکادہ بولہ متخصصل بولندیلنہ آیین تعمیرالہ بزم ملک تیزی طایفہ بقدیر قانما ، امتیاز استطاعت قدیم ایشلدر ۔ حکومت غنائیہ ، حجت عسکرچہ تعلق ایدن نقشہ لرلدن صکرہ ، اک زیادہ اہمیت و یردیک نقشلر تأمینات آقچہ سی الہ خطک ایک طرفہ مہاجرین اجنبیہ جلب و اسکان کیتینی (شرک ، مہاجرین) اجنبیہ جلب و اسکان ایتجہ کتینی تعمار ایشلری ۔ بونک بولہ اولدیلنہ مقالہ نامہ مک ۲۲ نیمی و ۲۶ نیمی مادہ لرلی اثبات ایدر ۔

«۲۲ نیمی مادہ» — امتیاز صاحبی ، خط بحورینک ایک طرفندہ یکرمیشر کیلومترواقی منطقه لر داخلدنہ کشف ایدیلہ جک اولان مد لری ، قوانین و نظامات موجودہ یعنی تابع اولق و کندیسی ایچون برالحصار و امتیاز اولماق شرطلہ ایشلہ بیلیر ۔ حکومت غنائیہ ، شرکٹہ فوائد عظیمہ تأمین ایتدیک نسیئدہ کندیسنہ مضررت ایدن ایدن بو مادہ کی ، ظن ایدر کہ ، بلاتدقیق قبول ایشلدر ۔ ایضاح ایدم :

بومادہ مقدمہ ، امتیازی و یرن طرف الہ امتیازی آلان طرف نہدوشوختلرلور ؟ امتیازی و یرن طرف یعنی حکومت غنائیہ ، کشف ایدیلہ جک اولان معادن ایزندہ دلسی مسئلہ سی ۔ اوزدہ مکشف معادن اولدیلن ایچون ۔ مہم برمسئلہ عد ایتدیکندن ۲۰ کیلومترواقی منطقه لر مسئلہ سیدہ اعظام ایدیلہ جک برشی اولدیتندن بومادہ مک بولندہ برحذور کرمہ مشدر ۔ امتیازی آلان طرف یعنی شرک ، کشف

مستشرقین و ملیت‌شناسان

مقدمات

— ۲ —

۱۲۰۳ - سه نندکی مسائل سیاسیست
 اکمهملری : مسئله شرقیه ، آلمان مسئله
 - روسلرله بز - معارف عمومی - حکام
 شرع شریفک اولی - « آناطولی » نک
 حالی - آلمان مسئلهسینک ایچ یوزی -
 انکاتره

« ۱۲۰۳ » - سه‌سند اوروپاده موجود اولان
 مسائل سیاسیست اک مهملری (مسئله شرقیه)
 ایل [آلمان مسئلهسی] ایدی .
 مسئله شرقیه اک ایدیتدی و ضمیمه « قایناجه »
 معاهدهسی ایله توضیح ایشش بولونیوردی ، « قریه »
 روسیه‌نک آمال مستقبله وسيله لر تدارک ایدمک
 صورتده مستقل اولمش ینی دوت علیه‌نک دائره
 نفوذدن چیقده روس منطقه نفوذی داخله
 کیرمش ایدی .

روسیه اکر مزده ایلک تاس حرب یووانیه
 محل وقوع اولمش اولان « آراق » قلمسی ایل
 « طایفانه » معاهده مد کوره اکنجه المزدن چیقده
 دینیه « هورله صوی » نبری ایل « بوغ » نبری
 آرسونده بحریه ساحلی بدیضطلریه کچدی کی
 بحر مذ کورده دخی سیرسفاش حقنه مالک اولمش
 ذاتاً اوروپا دول معطسی آرسنده بولونی
 هدف اقبال اتخاد ایلدی جهله « اسوج » حکومتی
 اندن « باطیق » ولایتی آلوب « لهستان » گده
 ایلک مقاسمه داخل اولدق اورادن « اوروپا »
 برجه « آچش ایدی .

« قایناجه » معاهدهسی نظر سیاستده ببولنه
 اصل ماده روسیه‌نک طوغریدن طوغریه بولونه
 قوشولش معالک غنایده بولان خرساقلارک
 حق حیاتی قازانقی کی علمیه کسکین بر سلاخ
 تعرض طاقینش اولسی ایدی که « سلطان مصطفای
 ثالث » ک ۱۱۸۲ ده آچش اولدینی حرکت
 نتیجهسی ایدی .

مع هذا یوسلاحدن دهاموثر ، دهامحرپ
 دهامقلم بر سلاخ کندی المله یوفازمه حواله
 ایدیشش بولونیوردی : داخل ملکده « معارف
 عمومی » نامه هیچ بر تشبث وقوعه کلپور ،
 « اصلاحات » نامه عقد ایدیشش مجالس مشورده
 یوباده شنه دخی ایدیلور ، یکنه موسسه علمیه
 اولان « مدارس » ایسه اقراض تام حالنده
 بولونیوردی .
 پای تخت جهالت مرکزی اونجه ذاتاً استقلال

یوندن باشقه ۲۵ نجی ماده ، شرکته آویجه
 فوالمعظیه بخش ایدر . بوفوالم کوزه چاربدینی
 ایچون اوئر ایله اشتغال ایتجه کز .
 بشقه برسؤال . یوقاوند بری سرد ایتکده
 اولدین معالماک مأخذری هانکیرلر ؟
 مأخذلر آلمان اثرلریدر . بواور ، کشف
 اولان کلهملرک ، قیبتی طاشلار ایله معادن اوچاقلرنک
 برلرته داتر وردکاکی بولمواقی قید ایدر . مثلا :
 فلان مغلوب حکمدار فلان غالب حکمدار فلان
 رده بولنان فلان معدن یاخود فلان قیبتی طاشدن
 یایشش یوقدر مدیه تقدیر ایشش .. یاخود فلان
 معیدمکی فلان معبوده وقت و تخصیص فلان
 قشله قابل فلان رده حیقان فلان معدن ایل
 یایشش بضا معادن اوچاقلرنک بولدتوری
 یزردن ، پایتخت یاخود مشهور بر شهره اولان
 مسافر « کون » حسابله تعیین ایدیلر .

کتابلرک وردکاری بو معلومه ندن
 سوزی علاوه ایدور . بابل و آنورک قیبتی
 طاشری ایله معادن قنده ن دورده : « بعض
 معادن عیارلرنک تمینی و تثبیت خصوصه جغرافیایک
 یاردیمی یسوکدر . هنوز لایق له تمین ایتین
 بعض جغرافیا موافندن صرف نظر ایله دیتله
 بیلرکه یوندن دوت بش بیک سه اول معروف
 معادن موافقک جبال سیستمک عارضی تبدلاته
 رغماً ایوم موجود اولدینی و او زمان دیر ،
 آلتوق ، سرمد دامارلری حاوی اولان طاغلرک
 بولزدن تجرید ایلدیکینی فرض ایتک ایچون
 اوزتده هیچ بر سب اولدینی بدیدیر .
 فرات ودیله نبرلری حقدنک مطالعاتر ، عین
 مأخذلردن آلدی .
 علمی معطیات ایله یچن اولان بر شرکت ،
 بو معطیاتدن خبردار اولیان بر نظارته غلبه
 چالنجی ومنفق ایله برقاوالمه عقدا ایتک موثق
 اولویجه بدیدیر .

✱

بوقالیه بازده قد مقصد ، بیلرملک یوزندن
 نعل غلب ایدیکیزی ، بو بیلرملک دوام ایدر
 ایسه نه نعل غلب ایدمکیزی اکتاتنک ایچوندر
 هرکس بر علم آدرسوندن بحث ایدور . علم
 آردوسی اقوال ایله دکل افعال ایله میدان کتیریلر
 بز ، علم و متخصص آدرمه محتاجز . علم دیمک ،
 معلوماچی دیمک دکادر . علمده ترق ایدمیاک
 ایچون ، اول بول علمه امنیت و اعتیاد ایتک
 لازم کلیر . ملکشزک اراضیسی طایقی ایچون
 جغرافیای طبیعی ، علم توصیف انهار ، علم توصیف
 جبال ، علم معادن و علم طبقات متخصصلرنک
 سطحی معلوماته دکل تبیلرته محتاجز . بوسمله
 همه ایله علاقه دار اولان معارف و نامه و کانلرله
 ازمره اقتصاد قونفرمسه اشتراک ایشش اولان
 اعضادن یک چوق قائم له شیلر بکزر .
 دارالفنون معلملردن

آورام غلاتی

اولان کتابلرک قیبتی طاشلر معادن اوچاقلرنک
 تام یاخود تقریبی برلری بیلرزدیکنی و امتیازی
 ورن طرک یوندن خبردار اولدینی بیلرکی
 ایچون مقاوله نامه بو شرطی قوبعش وقبول
 ایشر مشدر . بکری کیلومترواقی منطقه مسئلهسی
 شندو فر خطک کچه کی پرلک صاغنده وصولنده
 بولان یکر ، بصر کیلومترواقی اراضی داخلنده
 کشت اوله حق مادانک ایشله حقه حقک صاحب
 امتیازه بخش ایدلی بیکدر .

تکرار برسؤال وارد اولور .
 کتابلر نه ایچون بکری کیلومترون فضله ایسته
 معشرده ، عیاسلرله نظام ایتک قورقوسدنیه ؟
 بونک جوانی ، اسکی بال سعادتنک سرینی تمکیل
 ایدن فرات ودیله نبریک احوال مایبعیستده
 آراملی . بو ایکی شهر آرسندمکی مسافه ۲۵ الی
 ۷۰ کیلومتر آرسنده تبدل ایدر . یوندن بشقه
 بو ایکی شهر آرسندمکی بعضی برلر ، چول اولدینی
 بو بونک صالدر بر دقزری قولرک قابلیت
 سفریله وجهت استفاده لری ۲۰ کیلومترواقی تجاوز
 ایتز . دهامتیق بر تعمیر ایله حرث بری آیتک
 بکری کیلومترونک ایچنددر . اوچالده ، فراتده
 کاش بغداد شیرندن یکن بر خطک وصولنده بولان
 ۲۰ کیلومترواقی بر منطقه ایله دجله ده بغداد
 قارشینده کاش دیگر بر شیردن یکن بر خطک
 صاغنده بولان ۲۰ کیلومترواقی بر منطقه یی تدقیق
 ایدلم . بو ایکی شهر آرسندمکی مسافه ۳۵
 کیلومترو اولدینده و بالاده کی ای منطقه کجی
 ۴۰ کیلومترواقی بر اشغال ایدیکنه پایلیرایسه ،
 مسافه مذ کوره داخلندمکی مسافه ک کافیه سی ،
 طوغریدن طوغریه وجهه ۵ کیلومتر فضله
 اولدق خطک تحت تاثیر استفاده سندم قالش
 اولور . عین حساب ، ای شهر آرسندمکی چول
 قسری نظر اعتباره آتی شرطله ، ۷۵ کیلومتر
 مترون عبارت اولان اعظمی مسافه داخلنده ده
 قابل تطبیقدر .

« ۲۷ نجی ماده — خرباک ایشلندم بولنان
 اشیا ، وفاق ، عقیقات معاده اولدیمکی نظامنامه
 اچکای منوجب » (۱) معاده ایدیمکدر . مع مانیه ،
 صاحب امتیاز ، تجریدمه بولوق ایچون اقتضا ایدر
 رخصتنامه ک استحصالی خصوصه پایلیایچ
 معاهدن معاف طویه بقدر .
 ظاهر اهیتمیز اولان بو ماده ، اولکتندن
 آرمم دکادر . چونکه یک قیبتی طاش معادن
 اوچاقلرنک عیارلری کویستره ک بولنانق ، صاحب
 امتیاز اندم ، قوترویلز بر حاله بر ایتلر ایسه ،
 استفاده سنک و ضررتزک درجسی نظام ایدر .

[۱] طویر اکر مزده ظاهره اخراج ایدیشش آثار
 عتیقه نک حق تصرف حکومته عائد اولدینی
 ۱۳۲۲ سنه سندمک نبر ایدیشش آثار عتیقه نظامنامه سی
 کویستریور . حالیکه بغداد شندو فر خطک امتیازی
 ۱۳۱۸ ده ویرلشدرکه او زمان حق تصرف
 مسئلهسی موضوع بحث دکل ایدی .